

Čís. 1939.

S hlediska Šu 486 čís. 2 tr. zák. jest lhostejno, z jaké pohnutky pachatel dále obchodoval, jsa si vědom své nezpůsobilosti k placení.

Vyrovnal-li se pachatel mimosoudně se svými věřiteli a smluvenou vyrovnací kvotu jim zaplatil, nemůže býti v cestě trestní odsouzen k náhradě jejich pohledávek plnými obnosy.

(Rozh. ze dne 28. března 1925, Zm I 605/24).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Písku ze dne 16. července 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem úpadku z nedbalosti podle Šu 486 čís. 2 tr. zák., vyhověl však dovolání obžalovaného z výroku o náhradě soukromoprávních nároků, výrok ten zrušil a odkázal soukromé účastníky a jich nároky na pořad práva soukromého, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Po věcné stránce (čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. namítá stěžovatel, že byl odsouzen pro přečin druhé věty Šu 486 tr. zák. neprávem, poněvadž prý není prokázáno, že poškodil své věřitele z nedbalosti. Poukazuje na to, že ho v obchodě, který začal provozovati r. 1912, od počátku stihaly nezaviněné nehody (vojenská služba, válka), do stavu insolvence prý ho přivedla výhradně nepříznivá obchodní konjunktura, pokles cen zboží a ztráty u odběratelů. Nelze prý proto tvrditi, že poškodil své věřitele z nedbalosti; obchodoval i pak, když nabyl vědomosti o své insolvenční, jen proto, aby nahradil utrpěné ztráty, v naději, že je vyrovná, nevěda, že by měl ohlásiti úpadek nebo vyrovnání. Úmyslu poškoditi věřitele neměl, poněvadž nejen nové zboží objednával a přejímal, nýbrž i vydával podomním obchodníkům (od 14. prosince 1922 do 14. ledna 1923 za 60.000 Kč) a nejen nové dluhy dělal, nýbrž i staré splácel (v listopadu a prosinci 1922 splatil 149.000 Kč), pod cenu zboží neprodával, žil s rodinou skromně, všemožně se vynasnažil uspokojiti své věřitele tím, že se s nimi mimosoudně vyrovnal na 45% a tuto kvotu již všem zaplatil, a dokonce i výtěžku za prodaný dům použil ke krytí obchodních ztrát. Zmateční stížnost má za to, že prvý soud nesprávně vyložil zákon, pokud jde o pojem poškození věřitelů z dlužníkovy nedbalosti. Zmateční stížnost není oprávněna. Přečin zaviněného úpadku podle Š 486 tr. zák. jest deliktem poškozovacím; předpokládá nedbalé jednání dlužníkovy, z něhož vzejde škoda věřitelům. Kdežto však trestní ustanovení prvního odstavce Šu 486 tr. zák. stihá dlužníka, který z nedbalosti poškodí věřitele jedním z úpadkářských jednání, v zákoně příkladmo uvedených — spáchaných před dobou, než se stal neschopným platiti, chce zameziti ustanovení druhého odstavce téhož Šu poškození věřitelů nedbalostí dlužníkovou po této době. Proto se tresce podle tohoto zákonného ustanovení (jak zákon příkladmo uvádí) každý, kdo

věda, že jest neschopen platiti, b u d' nový dluh čini, n e b o řízení vyrovnací nebo vyhlášení úpadku v čas nenavrhne, předpokládajíc, že tím věřitele poškodí.

V tomto případě zjišťuje rozsudek, že obžalovaný již v lednu 1922 věděl, že jest neschopen platiti, že přes to nenavrl ani vyhlášení úpadku ani zavedení vyrovnávacího řízení, jak předpisují §§y 69 a 70 úpad. a § 1 vyrovn. řádu, nýbrž že obchodoval dále ještě celý rok 1922 a v roce 1923 téměř až do dne, kdy ohlásil úpadek (26. ledna 1923) a že v této době nové dluhy činil a (v menší míře) staré dluhy splácel. Ze svých skutkových zjištění vyvodil nalézací soud správný závěr, že obžalovaný poškodil své věřitele jak svémocným odkladem zahájení úpadkového (po případě vyrovnávacího) řízení tak i novými objednávkami zboží, jichž výtěžku pouze z části použil ke krytí starých dluhů, a konečně i libovolným splácením dluhů jen určitým věřitelům, poněvadž všichni obch. věřitelé mají zák. nárok, by v řízení úpadkovém (vyrovnávacím) došli uspokojení svých pohledávek stejnou měrou, nikoliv jedni na úkor druhých. Zjišťuje tudíž rozsudek bezvadně trojí jednání dlužníkovy, jež zákon kvalifikuje jako nedbalé, i poškození věřitelů z toho vzešlé. Odsuzující výrok odpovídá tudíž správnému výkladu zákona.

Okolnosti, jež uvádí zmateční stížnost na omluvu stěžovatelovu nejsou s to, by ho vyvinily. Z jaké pohnutky se odhodlal dále obchodovati, jsa si vědom své insolvence, jest pro otázku viny úplně lhostejno. Tvzení, že obžalovaný nevěděl, že ve stavu insolvence nesmí nové dluhy činiti a staré spláceti, nýbrž že musí ohlásiti úpadek a varovati se všeho, co zákon v §u 486 tr. zák. úpadci zakazuje, poukazuje na právní omyl, který neomlouvá (§ 3 tr. zák.). Poněvadž pro skutkovou podstatu deliktu podle druhého odstavce §u 486 tr. zák. jsou rozhodny pouze okolnosti shora vytknuté (že obžalovaný svou nedbalostí zhoršil stav majetku a obchodu a tím přímo poškodil věřitele), nezáleží na tom, v jakém úmyslu jednal, zejména se nežádá, by měl úmysl věřitele poškoditi. Že se obžalovaný všemožně snažil věřitele uspokojiti, rozsudek nezjišťuje; kdyby tomu tak skutečně bylo, přišla by tato okolnost v úvahu pouze jako polehčující při výměře trestu (§ 264 k) tr. zák.), na trestnosti činu by však ničeho nezměnila. Okolnost, že obžalovaný nejen nové dluhy činil, nýbrž i staré splácel, by ho nemohla vyvinuti, kdyby částky jím udané byly pravdivé (ve skutečnosti jich rozsudek nezjišťuje), poněvadž je zjištěno, že svým jednáním věřitele poškodil, a že k jejich škodě zvýšil stav pasiv v době nedovoleného obchodování o statisíce. Že sám žil s rodinou skromně a neprodával pod cenou (což rozsudek rovněž nezjišťuje), nemá pro skutkovou podstatu druhé věty §u 486 tr. zák. významu, jak vyplývá z hořejších vývodů. Bylo proto zmateční stížnost zavrhnouti.

Naproti tomu bylo vyhověti odvolání obžalovaného z výroku o soukromoprávních nárocích a výrok ten zrušiti, ježto se obžalovaný se soukromými účastníky již mimosoudně vyrovnal a smluvenou vyrovnací kvotu již zaplatil. Nemůže proto býti uznán povinným k náhradě jejich pohledávek znovu v plné výši. Bylo proto soukromé účastníky s jejich pohledávkami poukázati na pořad práva soukromého.